

"Eesti sportlaste saavutused räägivad kindlalt, et me oleme enam kui lihtsalt osalised ja "olemas". Medalid, head kohad, ilusad sooritused, rahvusvaheline positiivne vastukaja – need on ju asjad, mille järgi Eestit ennekõike tuntakse."

Härra president, milline on olümpiamängude tähendus Teie jaoks?

Olümpiamängud, suvised pisut rohkem ja talvised veidi vähem, on maailma riikide ja rahvaste kõige esinduslikum kokkusaamise ja koostegemise väljendus. Midagi suuremat, uhkemat ja samas õilsamat pole siiani suudetud välja mõelda. Olümpialiikumine hõlmab rohkem riike, kui on ÜRO-s liikmeid.

Kõik riigid, ka kõige suuremad, peavad vältimatult mängude imagoga arvestama, seda enam on see oluline väikeriikidele. Kõik, mis on seotud tervetel alustel põhineva koostööga on Eestile hea. Seega on olümpiamängud ja seal osalemine Eesti huvides.

Osalevate riikide rahvaarv ja pindala, majanduslik või sõjaline vägevus siin ei loe. Eesti delegatsioon on mängudel samas staatuses nagu USA, Venemaa ja Hiina oma. Eesti saab kõigi teiste maailma riikidega kohtuda, end teistega võrrelda ja konkureerida otse, ilma filtrita. Vahtu võistlus ja meie sportlaste saavutused tõestavad, et oleme selles vägagi head. Kõik iseseisvusaja olümpiamängud on rahvale pakkunud positiivseid emotsioone.

Teisalt võiksime end ehk iseseisvuse taastamise järgse 20 aasta järel tunda piisavalt enesekindlana, et pelk esindatus ja oma lipu näitamine ei peaks enam olema eesmärk omaette?

Mõnes mõttes on see tõesti nii: me oleme juba kaugelt enam kui lihtsalt "olemas". Eesti sportlaste osalemine Albertville'i talimängudel 1992. aasta talvel, mõned kuud pärast iseseisvuse taastamist, oli kindlasti emotsionaalselt olulisem kui nüüd Vancouveris. Ja tegelikult on ju nii päris mõnus mõtelda, et olümpiamängudele, nagu ka näiteks Eurovisiooni lauluvõistlusele, Veneetsia biennaalile või EXPO maailmanäitusele oma lipu all minek on Eestile igapäevaelu ja riigiks olemise lahutamatu osa.

Aga Eesti sportlaste saavutused räägivad kindlalt, et me oleme enam kui lihtsalt osalised ja "olemas". Medalid, head kohad, ilusad sooritused, rahvusvaheline positiivne vastukaja – need on ju asjad, mille järgi Eestit ennekõike tuntakse ning selle üle võime põhjusega uhked olla.

Et olümpiamedalid näitavad eestlaste tublidust või koguni üleolekut?

Tublidust kindlasti ja mõnel alal ka seda, et oleme parimate hulgas. Ma ei arva, et kui näiteks Eesti sportlased sai Torino taliolümpialt kolm kuldmedalit ja soome sportlased mitte ühtegi, siis peaks Eesti end riigi ja rahvana kuidagi soomlastest ülemana tundma. Seda mitte. Aga hästi ja õnnelikult võiksim end tunda siiski. Selle üle, et Eesti sportlastel läks hästi. Ja mitte seepärast, et soomlastel, venelastel või lätlastel läks kehvemini.

Edukad sportlased on ju tegelikult paljudele eeskujuks, omamoodi arhetüübiks. Mis ühendab meie viimaste aastate parimaid? Mis on ühist Andrus Veerpalul, Kristina Shmigunil, Jüri Jaansonil, Gerd Kanteril ja Erki Noolel? Nad on kõik meeletult töökad ja sihikindlad, keegi neist pole tippu jõudnud kuidagi õnne läbi või poolenisti juhuslikult. Nad on kui Vargamäe Andrese elavad kehastajad. Nad on suured ka inimestena, mitte vaid sportlastena.

Nad tõestavad meile, lihtsurelikele, et ka rasketest oludest, kriisidest ja probleemidest on üks kindel väljapääs, milleks on professionaalne ja pidev töö. See on meie olemus, mille rahvusvaheliselt edukad sporditipud selgelt välja toovad ja annavad toimimise eeskujusid. Kas see siis pole praegu oluline teadmine?

Aga kui küsida teistpidi – kas medalita jäämine näitab meie kehvust või mahajäämust?

Kas põline talispordimaa Soome on seetõttu kehv riik, et ta 4 aastat tagasi olümpiakulda ei saanud? Ei ole. Sport on lisaks professionaalsele eneseväljendusele ka suur mäng, milles juhusel ja erinevate asjaolude kokku langemisel on siiski väga suur osa. Kui peaks nii minema, et Eesti sportlased ei saa algavatel mängudel medalit, kas see teeb siis näiteks Veerpalust ja Shmigunist kehvad sportlased? Ei, kindlasti mitte. Teised olid lihtsalt sel hetkel tugevamad, neil oli rohkem õnne.

Rahvaarvu järgi ei tohiks Eestil olla USA, Venemaa või Hiina kõrval mingit väljavaadet medalile tulla. Ometi on Eesti sportlased saanud medali kõigilt olümpiamängudelt alates 2000. aastast. Mis on Teie hinnangul meie edu võti?

Statistiliselt me ei tohiks tõesti medalitele mõelda või siis võtma medalivõitu kui suurt erandit ja juhusust. Õnneks ei ole elu statistika. Eesti sportlastel on siin olnud võimalusi silma paista, nad on olnud suuremad, kui meie hulk justkui eeldada lubaks.

Omamata talentide masse, suuri spordisüsteeme ja massiliselt raha oleme me siiski edukad. Kuidas? Eesti sport on siin teenäitaja, siin on loodud rida väikseid, kõrgel professionaalsel ja teaduslikul tasemel, tihti ka rahvusvahelisi edukaid gruppe. Võideldes võrreldamatult suuremate ja rikkamate süsteemide vastu saadakse neist tihti jagu.

Need on võrreldavad suvalise muu valdkonna edulugudega Eestis, näiteks Skype'iga, ja tundub, et siin kuskil on märke nn Eesti teest, kus jõud on ajudes, mitte massis. Kui me sellesse usume, siis muutub see mitte ainult jõuks, vaid ka suunaks.

Kas sport pakub tegevus- või käitumisjuhendeid ka nn tavaeluks?

Loomulikult. Eestile kui väikeriigile on ju ülioluline, et riikidevahelisel suhtlemisel austataks rahvusvahelist õigust ja omavahelisi kokkuleppeid. Kui ka praegu kehtiks kunagi maailmas valitsenud printsiip "kel jõud, sel õigus", siis oleks Eesti Vabariigi olemasolu vähemasti küsitav kui mitte välistatud.

Spordi, vähemalt tippspordi aluseks on samuti kokkulepe, ausa mängu, *fair play* reeglistik. Selleta ei oleks meil sporti, vaid mingi rahast, keemiast ja meditsiinifirmade võimekusest sõltuv tsirkus.

Kahjuks on paljude aastate vältel on neid põhimõtteid rikutud, pidevalt on mängude kohal rippunud dopinguvari. Varem tõukas seda tagant peaausjalikult nn Varssavi bloki riikide soov tõestada ebaausal teel oma väidetavat paremust ja nii looritada oma mahajäämust kõigil teistel elualadel. Hiljem sekkus raha.

Õnneks on Rahvusvaheline Olümpiakomitee teinud väga head tööd ja dopingukasutajad on üksmeelselt põlu alla pandud. Siin ei tohi olla mingeid kõrvalteid, sest „aus mäng“ on eetiline kategooria, ülimalt väärtuslikku käitumuslikku juhendit andev põhimõte.

Seetõttu toetan ma dopingukasutajatele rangeid karistusi, sest tipptasandil ei ole pettus enam individuaalne akt, see puudutab kõiki.

Sport ja poliitika?

Nagu ütlesin, neil kahel asjal on veel lähiminevikus olnud lubamatult tihe seos, kui medalitabel

seati justkui riikide vägevuse mõõdupuuks ning kõrge koha nimel asuti rikkuma reegleid. Või siis kasutati koha kättenäitamiseks boikotte, millel oli sportlaste näol palju ohvreid, kuid võitjaid ilmselt üldsegi mitte.

Mõneti ma muidugi ka mõistan kunagiste boikottide poliitilisi või koguni humanistlikke motiive ning see on tegelikult sõnum neile, kes olümpialinnu valivad: rahu, ausa mängu ja koostöö mängu saavad korraldada ikka need, kes järgivad neid alusmõtteid iga päev.

Täna on spordi ja poliitika avalikuks kokkupuutepunktiks näiteks see, et paljud riigipead ja valitsusjuhid tulevad olümpiamängude ava- või lõputseremooniale. Nad ei tule mitte ainult sporti vaatama, vaid ka omavahel suhtlema. Olümpiamängude seda aspekti on vähem välja toodud, kuid see on samuti oluline. Seal kohtuvad mitteformaalses õhkkonnas paljud poliitilised juhid ja tekib suhtluseks ning sealtkaudu riikidevaheliste suhete edendamiseks ootamatuid võimalusi. Olümpiamängude selle aspekti tähendus ajaga pigem kasvab.

Härra president, kas Vancouver on Teile isiklikult esimene vahetu kokkupuude olümpiamängudega?

Jah, nii see tõesti on. Tippspordis on mu saavutused kehavõitu, pealegi ei saanud Eesti olümpial osaleda nendel aastatel, kui mina võinuks olla mingil spordialal oma hüpoteetilisest kõrgvormis. Pealtvaatajana ja riigipeana pole aga saanud varem erinevatel põhjustel osaleda.

Seevastu olümpialinn Vancouver on mulle väga tuttav paik, elasin ja töötasin seal 1980. aastate alguses pea kolm aastat. Ka Whistleri suusakeskuses, kus toimuvad suusatamise võistlused, olen varem käinud ning seal ka suusad alla pannud.

Muidugi unistas iga paguluses elanud eestlane tookord sellest, et kunagi saab Eesti uuesti vabaks. Aga ka kõige julgemates unenägudes ei oleks ma suutnud silme ette manada pilku, et kunagi võistlevad Eesti sportlased sinimustvalge lipu all noilsamadel Whistleri suusaradadel olümpiamedalite pärast ning et mina elan iseseisva Eesti Vabariigi presidendina neile kaasa.

See on ime.

Link originaalartiklile [EOK veebis](#)